

N:o 58.

Af Herr A. W. Westerdal: Om skyldighet för egare af mjöl- och sågqvarnar att deltaga uti kyrko- och prestgårdsbyggnad m. m.

I Kongl. kungörelsen den 30 December 1863 är vordet stadgadt, att räntan af mjöl- och sågqvarnar skall från och med år 1864 upphöra att utgöras samt rustningsskyldigheten för så beskaffade verk af frälsenatur, i följd deraf, jemväl försvinna, hvadan mjöl- och sågqvarnar, hvilka efter 1864 års ingång anläggas, eller, ehuru redan anlagda, då icke undergått skattläggning, icke skola grundränta åsättas, utan, såsom fabriksinrättningar betraktade, påföras bevillningsafgift på sätt i gällande bevillningsförordning derom stadgas.

Då genom berörda författning qvarnar och sågar blifvit befriade från den ränta, som tillförene utgjort jemförelsegrunden för deras skyldighet att deltaga i kyrko- och prestgårdsbyggnad, utan att annan grund för sådan byggnadsskyldighet blifvit satt i stället, och de efter 1863 tillkomna mjöl- och sågqvarnar icke fått någon grundränta sig påförd; så synes som om qvarnar och sågar, hvilka såsom fabriksinrättningar skola betraktas, numera icke skulle vara underkastade nämnda byggnadsåliggande. Härom äro dock meningarne delade, i det för befrielse från en sådan byggnadsskyldighet man åberopar mjöl- och sågqvarnars likställighet med fabriksinrättningar, hvilka senare icke lära deltaga i dylik byggnad, då deremot den motsatta åsigten stödjer sig på föreskriften i Kongl. resolutionen uppå allmogens besvär den 1 September 1741, som i § 40 mom. 2 bland annat stadgar, att "alla krono- och skatteqvarnar, som ej äro begrepne under något hemmans skattläggning, utan i kronans jordeböcker och räkenskaper stå uppförde för sin särskilda ränta, skola bidraga äfven så väl som alla andra socknens innevånare till kyrko- och prestgårdsbyggnader".

Om det nu förhåller sig så, att fabriksinrättningar lagligen äro fritagna

från kyrko- och prestgårdsbyggnad, så torde väl mjöl- och sågqvarnar, såsom fabriksinrättningar betraktade, äfven från en dylik byggnadsskyldighet vara befriade; eller ock, om mjöl och sågqvarnar författningsenligt äro pligtiga till kyrko- och prestgårdsbyggnad, så fordrar likställigheten att äfven fabriksinrättningar böra underkastas enahanda åliggande.

Ett förtydligande eller närmare bestämmande af hvad lag i föreliggande fall bjuder, synes mig således vara af nöden, helst som qvarnars och sågars nuvarande likställighet med fabriksinrättningar betingar en för dem alla likformig lagstiftning. Vid sådant förhållande synes mig taxeringsvärdet å ifrågasvarande verk och inrättningar utgöra en billig jemförelsegrund, hvarefter de böra i förhållande till hemman, efter dessas taxeringsvärde, deltaga i kyrko- och prestgårdsbyggnad, der fråga ej är om dagsverken, hvilka fortfarande torde böra utgå efter matlag, eller der eljest gällande privilegier icke göra undantag.

I följd af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig vördsammast föreslå, att derest en lagförklaring icke skulle anses tillfyllestgörande, Riksdagen då ville för sin del besluta,

att mjöl- och sågqvarnar samt andra verk och inrättningar skola, efter dem åsatt taxeringsvärde såsom jemförelsegrund med hemmans, deltaga uti kyrko- och prestgårdsbyggnad der den efter mantalsberäkning utgår; samt att Riksdagen med anmälan häraf ville hos Kongl. Maj:t anhålla om upphäfvande af 40 § 2:dra momentet i Kongl. resolutionen uppå allmogens besvär den 1 September 1741 i hvad frågan angär deri omnämnda qvarnverk.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1876.

A. W. Westerdal.